

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ

Історія та теорія світової культури

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 034 Культурологія

Освітня програма Музична культурологія

Статус Обов'язкова

Курс	1-3
Семестр	1-6

ECTS	15
Годин	450
Лекції	102
Семінари	102
Індивідуальні	15
Самостійна робота	231

Семестровий контроль залік, екзамен

Інформація про викладача

ПІБ	Кривошея Тетяна Олександрівна , в.о.професора, доктор культурології Северінова Марина Юріївна в.о.професора, доктор мистецтвознавства
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?user=RyxN-eUAAAAJ&hl=uk . https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=list_works&hl=uk&user=WpQwFDIAAAAJ
e-mail	plato3@ukr.net mseverinchik@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Метою наукового дослідження культури є висвітлення творчих можливостей людини, пізнання природи її індивідуальності, особливостей особистісної свідомості. Вітчизняна і європейська наука досягла значних успіхів у вивченні історії й теорії культури конкретних епох, регіонів, специфіки її структурних елементів, методології дослідження культури як соціальної пам'яті людства. Кожна культура – це спосіб творчої самореалізації людини, тому вивчення історії культури збагачує не тільки новим знанням, а й новим творчим досвідом.

Мета курсу – дослідити і реконструювати культурно-історичний процес, з висвітленням елементів теорії культури – проблем етносу, мови, інтерпретації понять і термінів процесу наукової і художньої культури.

Завдання курсу – залучити студентів до складних науково-теоретичних дискусій, які надають лекціям з історії світової культури творчо-наукового характеру, для розуміння логіки розвитку світової культури, її ролі у прогресі людства; прищепити студентам уміння орієнтуватися в складних проблемах загальної теорії культури.

Студенти повинні знати:

- цивілізаційні витоки і детермінанти світової культури;
- базові поняття курсу «Історія світової культури»;
- світоглядну сутність основних етапів розвитку світової культури як цілісного явища;

- основні етапи формування художніх стилів та напрямків у світовій культурі.

Студенти повинні вміти:

- аналізувати різноманітні явища світової культури;
  - оцінювати значення світових культурних досягнень та внесок у них видатних діячів культури;
  - охарактеризувати закономірності розвитку культурно-історичних епох, стилів і напрямків, національних шкіл у культурі;
  - узагальнювати висновки про особливості історичних етапів та головних тенденцій розвитку світової культури;
- використовувати набуті навички та вміння у подальшій професійній діяльності, формуванні власної культури.

Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує знання з інших освітніх і наукових галузей: філософія та естетика, народна музична творчість тощо. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця дана навчальна дисципліна тісно пов'язана з іншими предметами як фундаментального (культурологічного, музикознавчого) циклу, так і з предметами соціально-гуманітарного циклу: «Історія української культури», «Історія світової музичної культури», «Історія української музичної культури», «Музична культурологія», «Композиторське мислення у просторі європейської музичної культури», «Історія стилів в мистецтві», «Сучасна масова культура: теорія і практика», «Соціологія культури», «Принципи організації та проведення мистецьких заходів», «Медійний супровід мистецьких проєктів», «Прикладна культурологія та сучасні культурні практики», «Практика з музично-просвітницької діяльності».

Отримані практичні навички та засвоєні теоретичні знання під час вивчення навчальної дисципліни можна використовувати в подальшому під час опанування навчальних дисциплін: «Практика з музично-просвітницької діяльності», «Педагогічна практика з культурологічних дисциплін», «Практика з редагування та журналістика у галузі культури». На рівні магістерської підготовки курс може стати засадничим для таких дисциплін як «Мистецтво як естетичний феномен», «Еволюція художніх стилів в мистецтві», «Методологія музичної культурології», «Новітні тенденції сучасної культурології», «Історія світових культурологічних вчень», «Українська музична культура ХХ ст.», «Музика у світовій культурі ХХ-ХХІ ст.» та інших.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, месенджер, Viber та Google Classroom, Google meet, Zoom. Під час навчання та для взаємодії зі студентами використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань, а також обладнання (проектор та електронні презентації для лекційних та практичних занять), музичні інструменти тощо.

Перелік тем

Тема 1. Предмет курсу «Історія світової культури»

Семінар. Поняття «культура» в гуманітаристиці: історія та сучасність

Тема 2. Підходи дослідження культурно-історичного процесу

Семінар. Культурно-історичний процес: проблема та методи дослідження

Тема 3. Проблема типологізації культури. Історичні типи культури

Семінар. Типологія культури

Тема 4. Культура та природа. Специфіка культурної еволюції

Семінар. Специфіка культурної еволюції

Тема 5. Культура та цивілізація

Семінар. Цивілізаційні механізми культури

Тема 6. Ранні форми культури: проблема дослідження та історико-археологічна періодизація

Семінар. Первісна культура: проблеми та методи дослідження

Тема 7. Специфіка світосприйняття в ранніх формах культури

(міф, табу, ритуал)

Семінар. Зародження позитивних знань в ранніх формах культури. Мова як чинник етногенезу

Тема 8. Архаїчні вірування: тотемізм, фетишизм, анімізм, магія
Семінар. Первісне мистецтво

Тема 9. Стародавній Схід як культурно-історична епоха

Тема 10. Актуальні форми культурних практик в аспекті художньої творчості
Семінар. Особливості культур Стародавнього Єгипту та Месопотамії.

Тема 11. Культура Стародавньої Індії та Китаю
Семінар. Культура Стародавньої Індії та Китаю

Тема 12. Культура Японії
Семінар. Далекосхідний культурний регіон: Японія

Тема 13. Античність як культурно-історична епоха. Актуальність та всевітньо-історичне значення античності
Семінар. Античність – «колиска» європейської цивілізації

Тема 14. Крито-мікенська культура
Семінар. Самобутність критської та мінойської культур.

Тема 15. Архаїчний та класичний період в історії культури стародавньої Греції
Семінар. Основні досягнення давньогрецької античності.

Тема 16. Доба еллінізму
Семінар. Культурний синтез еллінізму.

Тема 17. Історія культури стародавнього Риму
Семінар. Періодизація та особливості розвитку Давньоримської культури

Тема 18. Культура Візантії
Семінар. Візантія в історії світової культури та її вплив на країни Заходу та Сходу

Тема 19. Культура Європейського середньовіччя
Семінар. Середньовічна культура Західної і Центральної Європи

Тема 20. Арабо-мусульманська культура
Семінар. Основні досягнення арабо-ісламської культури.

Тема 21. Гуманістичний рух Відродження
Семінар. Історичні передумови становлення культури Відродження. Формування та світоглядні засади культури Відродження

Тема 22. Італійське Відродження. Платонівська академія. Флорентійське та Венеціанське Відродження
Семінар. Мистецькі здобутки Італійського Ренесансу, Ренесансний титанізм та його прояви, зворотна сторона титанізму (за концепцією О.Лосева)

Тема 23. Особливості культур Франції та Іспанії XV-XVIст.
Семінар. Літературні та мистецькі здобутки Франції та Іспанії XV-XVIст.

Тема 24. Реформація і становлення культури Нового часу. Реформаційні засади новоєвропейської ментальності
Семінар. Реформація та мистецтво

Тема 25. Культура Північного Відродження, її значення для європейської культури
Семінар. Мистецтво Північного Відродження. Маньєризм як мистецька течія

Тема 26. Культурно-історичне значення Раціоналізму та Просвітництва в контексті європейської та світової культур. Просвітництво як ідейна течія доби абсолютизму
Семінар. Тенденції розвитку західноєвропейського мистецтва доби Просвітництва: Бароко, Класицизм. Драматургія класицистичного напрямку в літературі

Тема 27. Французькі енциклопедисти. Велика французька революція та її значення для світової культури
Семінар. Проблема людської особистості - змістовий центр моралі, філософії, мистецтва Просвітництва

Тема 28. Світоглядні засади та головні напрями розвитку європейської культури першої половини XIX ст.
Семінар. Німецька філософія першої половини XIX ст. як загальноєвропейське культурне надбання

Тема 29. Романтизм та реалізм як культурні явища
Семінар. Романтизм в художній творчості: тематика, жанровий діапазон. Реалістичні тенденції в європейській культурі XIX ст.: література, музика

Тема 30. Західноєвропейська культурна криза другої половини XIX ст. та пошуки шляхів виходу з неї

Семинар. Відкриття у фундаментальних науках кінця XIX - почату XX століття, їх вплив на розвиток культури. «Філософія життя» Ф. Ніцше. Західноєвропейські теорії культури кінця XIX ст.

Тема 31. Мистецтво та література другої половини XIX століття

Семинар. Провідні течії в мистецтві другої половини XIX ст.: романтизм, реалізм, символізм, імпресіонізм, постімпресіонізм

Тема 32. Загальна характеристика західноєвропейської культурної ситуації кінця XIX - першої половини XX ст.

Семинар. Відкриття у фундаментальних науках і світоглядна криза XX ст. Значення теорій З.Фройда та К.Юнга для подальшого розвитку культури.

Тема 33. Модернізм як культурний феномен XX ст.

Семинар. Зіткнення раціоналізму та неоміфології в літературі та мистецтві. Масова культура та її роль у сучасному суспільстві. Література, театр, живопис, музика першої половини XX століття.

Тема 34. Сучасна типологія світової культури. Культурні регіони

Семинар. Основні теоретичні підходи в поділі культури на різні типи

Тема 35. Культура та мова. Проблеми мовної політики. Світова культура та сучасні етнічні процеси

Семинар. Етнічна та національна своєрідність культур

Тема 36. Основні тенденції розвитку культури другої половини XX - початку XXI ст.

Семинар. Постмодернізм в культурі; світова культура на початку XXI століття. Нові культурні течії, які виникли на початку XXI століття

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, диспут, презентація, з обов'язковим використанням інформаційно-комунікативних технологій при підготовці до занять, есе.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу MOODLE.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Реферат за обраною тематикою	10
3.	Презентація досліджень за обраною тематикою	10
4.	Відвідування лекцій	10
5.	Екзамен (залік)	50
	Всього	100

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Навчання іноземною мовою (за потреби)

За потреби навчальна дисципліна може викладатися англійською мовою. За бажанням студентів допускається вивчення матеріалу за допомогою англійськомовних онлайн-курсів за тематикою, яка відповідає тематиці конкретних занять.

Неформальна освіта.

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій та виставок, музичних фестивалів, конкурсів тощо.